

“Avui els diaris són grisos”

José Martí Gómez
(Morella, 1937),
amb quaranta anys
d'ofici i d'històries
acumulades, és
periodista de cap a
peus. Cronista
judicial, entrevistador
o reporter observa
àvidament el món
i publica 'Animales
de compañía' (RBA):
per saber d'atracadors
fracassats,
estafadors modèlics
o amants deprimits.
I més. Segur.

M'havien dit que no entrevistés mai un especialista en entrevistes...

—Una vegada, amb el Josep Ramoneda, vam entrevistar el García Márquez. Acabava de treure *Cien años de soledad* i em sembla que era la primera entrevista que donava aquí. La Carme Balcells ens la va concertar allà al despatx d'ella, hi va posar uns rams de flors —roses de color groc, que li agradaven molt. I nosaltres, només veure'l, li vam dir “Li confessem que estem acollonits”. I ell va fer “Em treuen vostès un pes de sobre, perquè jo també ho estic...”.

—En aquelles entrevistes compensaven els dos caràcters...

—Molt. Quan alguna setmana un dels dos no podia fer l'entrevista, es notava: quan era jo sol hi faltava una mica de pes ideològic; i quan les feia ell sol, sempre he dit que eren il·legibles: amb tant de pes ideològic no hi havia déu que les entenguéssim! [Riu.]

—I com se us va acudir posar-vos a fer de periodista?

—Doncs no ho sé... La família, que sempre prova de veure l'origen de tot, diu que quan jo era petitet el meu avi em portava molt al futbol, als toros i coses d'aquestes. I que el tenia avorrit: tornava a casa dient “No l'hi tornaré a portar mai més! S'ha passat l'estona preguntant ‘...el que ha marcat el gol, qui és? És casat? Solter? On viu? Què fa?’. Ells diuen que ja em ve de menut, la xafarderia! [I torna a riure.]

—I us va agradar.

—El Josep Maria Huertas, que recorda la ruïna en què està en aquest moment el periodisme, sempre se'n fot de mi perquè dic que és la professió més maca del món. Però és que jo li

agraïxo al periodisme que m'ha permès viure moltes vides. Un dia he estat a les barraques a Montjuïc, quan encara n'hi havia, i a la tarda he anat al Ritz o he entrevistat un personatge que m'ha agradat... Això et permet adonar-te que la vida no és plana sinó molt conflictiva. A més, mira: si hagués tingut molts diners, potser hagués pagat per entrevistar Graham Greene, que era el meu ídol. En canvi ho he fet i a més he cobrat. Però no ho hauria de dir, això, oi?

—A mi ja m'heu fotut!

—[Riu.] Sí. També m'haurien contestat: “Au, aquesta la disfrutes!”.

—Un consell per a algú que encara vulgui ser periodista?

—El que el Huertas sempre recorda que ens deia l'Ibàñez Escofet, que ens dirigia a *El Correo Catalán*: que tinguéssim humilitat, curiositat i honestetat.

—No demaneu res!

—No és tan difícil. Però em sembla que hi ha periodistes que han perdut la xaveta, que es creuen que són l'hòstia: s'obliden que moltes vegades no són tant ells sinó el mitjà, el que té potència. Saber-ho és fonamental. I acostarse a la gent.

—Hi ha esperança per a la premsa?

—Malgrat els gabinets de comunicació, i l'obsessió política pel titular, i... A la premsa diària li cal buscar-se una nova identitat: el diari ha d'anar més a la reflexió que a la pura informació. Si s'ha tornat a incendiar el Liceu, ho has de dir, és clar, però t'ho has de pelar en deu línies: a la resta hi has d'explicar coses on la ràdio ni la televisió no hagin pogut aprofundir. Més problemes? Jo crec que el periodista surt poc al carrer. O que quan intima amb el polític, s'entrega. Se sent afala-

gat. És que és molt fàcil: et diuen “Josep, hosti, et llegeixo cada dia, ho fots de conya, anem a dinar”. Si no tens un distanciament de pensar “sí, això els ho diràs a tots...”, malament.

—Per què us va dedicar als tribunals?

—Això és perquè, com el Joan de Sagarra —encara que ell és més afrancesat—, he estat un gran lector de premsa italiana. Quan vaig començar, el *Corriere della Sera* escrivia unes cròniques judicials magistrals, pura literatura: no era tan important el delictes com la seva ambientació. Aleshores jo treballava a *El Correo Catalán*, i li vaig dir al director, l'Andreu Rosselló, que era un home al qual li agradava molt innovar, que per què no provàvem una secció d'aquestes. I vaig començar a anar al Palau de Justícia cada matí, d'onze a dues. Al tauló d'anuncis mirava quins judicis em podien semblar interessants, entrava a la sala, m'asseia, i escoltava. Del que deien allà jo en reconstruïa una història humana.

—Sense saber-ne res prèviament.

—Ni m'identificava: hi entrava com un espectador més. I vaig començar a publicar les cròniques. Les vaig fer durant vuit anys. Es deien “*La sala de los pasos perdidos*”. Recordo que hi havia un magistrat molt bo —del que ara es diu *Jueces para la Democracia* i llavors era *Justicia Democrática*, que era clandestina— que es deia Carretero i que després va anar al Suprem. Un dia va sortir de la sala i va dir: “Tu ets Martí Gómez?”, “Sí”, “No tens ni puta idea de dret?”, “No senyor”, “Per això les cròniques et queden tan bé” [riu].

—Ostres!

—Em vaig picar i vaig començar a llegir llibres de dret. Al cap d'un any o dos, que ja ens coneixíem, va sortir i va fer: “Ja saps alguna cosa de dret, ara; es nota: les cròniques perden gust”. És clar: jo intentava demostrar el que sabia i escrivia coses com ara “segons l'article 515/414...”. A ell això no li interessava: li agradaven les històries.

—I sempre les heu buscades.

—Quan vaig començar, cap a l'any 1964, els diaris eren més... fluixos. La informació estava mediatitzada per la censura, per la por. Ara bé, hi havia més vida. Avui, si tècnicament estan

“Josep Maria Huertas, que recorda la ruïna on que està en aquest moment el periodisme, sempre se'n fot de mi perquè dic que es la professió més maca del món.”

més ben fets, també són grisos, molt iguals: hi falten històries. Per exemple, tu entrevistes un escriptor d'aquí i comença: “La part metafísica que he volgut explicar del problema...” i et fot un rotllo...! Però entrevistes Le Carré i li dius: “Quina és la ciutat més violenta que ha conegut mai?” I fa: “Li explicaré una història”. I te l'explica: “Recordo que jo estava a Beirut, era de nit i va sonar el telèfon, i una veu de dona em va dir: ‘David?’”. El seu nom veritable és David Cornwell i contestà astorat: “Sí, sóc David”. La dona va continuar: “Vine a la meua habitació, tinc por”. Llavors ell li va dir “Senyora, em sembla que s'equivoca, no sóc el David que vostè busca”. I ella li va respondre, “No importa, tinc por, vingui igualment”.

—Més històries: qui era Carmen Broto?

—Una prostituta de luxe que havia

tingut molts amants de la bona societat... I va morir l'any 1949 a Barcelona en unes condicions molt estranyes que han creat un mite literari. No s'ha sabut mai la motivació del crim. Jo he vist el sumari —com l'ha vist mitja Barcelona, perquè ja cau de les mans, tot greixós, ple de taques, trencat...— i allà no hi surt res. Era una dona que em va flipar: jo aleshores tenia nou anys. Anava a jugar al passeig de Sant Joan i la vèiem: la gent li deia “*la rubia platino*” i a mi em semblava que tenia unes cames molt llargues. Però un dia a l'Ateneu em van presentar un senyor ja vellet, i em va dir “Jo vaig ser amant de la Carmen Broco. He llegit el seu llibre i hi ha un error: les cames eren curtes”.

—Hi ha qui ha vist en aquell crim l'origen de la vostra posterior vocació.

“Continuo tenint amistat, per exemple, amb un exatracador que diu que està jubilat. Diu: jo no hi posaria la mà al foc.”

—Nooo. Ve del *Corriere della Sera*. El que passa és que en aquella època els nens fèiem vida golfa —és el *Rabos de lagartija* de Marsé— i quan vam sentir pel barri “Han matat la rubia platino! Han mata la rubia platino!”, vam córrer cap al camp on l’havien enterrat, i ja se l’havien emportat, però hi havia un cotxe, un Ford negre... Era com de pel·lícula americana.

—Expliqueu-nos què és l’Oficina...

—Era un bar petit i llarguíssim on confluïen delinqüents, policies, advocats... i històries. Hi havia la prostituta aquella que era molt imaginativa, que sempre em deia “Escriu-me una carta”. Escrivia als seus pares i em deia que els expliqués que era ballarina de ballet, que estava amb un príncep rus... Jo sempre li acabava dient “Però el teu pare s’ho creurà, això?”. I ella responia “Tira la carta a l’oblit”.

—Sembla un tango...

—Era una prostituta d’alt estànding: treballava al carrer Tuset i en aquella època cobrava mil peles el polvo. Un polvo al dia, feia. No es maquillava. No es perfumava. Per no deixar rastre en l’executiu que telefonava a casa i deia allò d’arribaré tard, que tinc feina. El cas és que tenia un macarra: ella li donava els calés, però resulta que el paio

els estalviava. Quan va començar a declinar, el tio li va dir: “Tu no acabaràs de prostituta al carrer, fent mamades”. Segons un advocat que l’estimava, el macarra li va muntar un restaurant per la Cerdanya: ella feia de *maitre*, ell portava la cuina i es defensaven molt bé. Un dia l’advocat la va veure, van parlar de mi i ella li va allargar unes capsetes de mistos: “Dóna-li-les a Martí, que li agradarà conèixer aquesta història”. Eren d’un regidor pel Tercio Familiar, que havia follat amb ella i li havia deixat els mistos de la campanya electoral, amb el lema corresponent: “La familia ante todo”.

—De tots els personatges que haurà conegut en aquests anys, n’hi ha algun pel qual tingui especial estima?

—Sí. Continuo tenint amistat, per exemple, amb un exatracador que diu que està jubilat. Diu [riu]: jo no hi posaria la mà al foc.

—Als llibres recolliu històries de perdors. Molt poca mística, hi ha.

—He buscat els atracaments més desgraciats: mira, un paio que atraca un banc i no porta ni cartera; fot els diners per tot arreu i surt tot folrat de bitllets. Al cap d’una estona entra un client al banc i diu: “Aquesta societat és ben idiota: tots parlem d’insegure-

tat i a la granja de la cantonada hi ha un tio cobert de calés que s’està fotent un suís amb una enciamada!”. Era ell! No havia pogut resistir la gola. Mentre se l’emportaven, encara va cridar: “Quina democràcia de merda, que no deixen esmorzar ningú!”. Ara això és diferent: amb les màfies s’ha passat del crim artesanal a l’industrial.

—I com vàreu passar de les cròniques judicials a la política?

—És que no és ben bé així: primer vaig ser reporter; després, cronista judicial —i al mateix temps feia entrevistes per al *Por Favor* amb el Ramoneda; vaig fer entrevistes per a *El Periódico*, l’última pàgina; he estat de corresponsal de la SER a Londres; vaig tornar aquí a fer reportatges, i em vaig inventar aquesta secció del *Diario de un reportero* que va durar quatre o cinc anys i que era molt dura: havies de buscar informació que no sortís enlloc.

—Ara feu llibres.

—Sí: és diferent. Ara n’estic preparant un que ja és més complex... Perquè això de la delinqüència ja ho he liquidat, he llençat tot l’arxiu a les escombraries.

—No!

—Sí. Per no tenir temptacions. [Va rient.] Ja està. I ara estic fent un llibre que de títol provisional, per exemple, li podria posar “Poders en conflicte”: què està passant ara a la policia, l’exèrcit, la judicatura i l’església. M’està donant feina.

—No m’estranya

—Però és maco.

—Sou un sentimental.

—Molt sentimental i molt indignat, també. Diuen que si quan un és jove no és comunista és que no té cor, i que si ho continua essent quan és gran, és que no té cap... Bé: jo cada vegada sóc més gran —ara en faré 68— i cada vegada estic més indignat. Ara recordo el Firpo, per exemple: un estafador que editava llibres de poesia amb els calés que guanyava. Un dia em va dir aquella frase: “Vostè em sembla que és una mica d’esquerres...”. Li vaig fer que sí. Em va mirar i va dir: “Pobre...”.